

Kis nyelvek, nagy veszélyek

A nyelv a gondolkodás alapszöveve és a kultúra éltető eleme, szellemi teljesítmények tértől és időtől független megőrzésének ma is legfontosabb eszköze. Ha tehát a nyelv veszélybe kerül, maga a kultúra léte forog kockán. Ez a veszedelem különösen fenyegető a kis népek számára és ezen belül is a nyelvi-etnikai kisebbségek esetében. **Vizi Balázs** *Az európai integráció és a kisebbségi nyelvek* c. tanulmányában fejt ki, hogy az egységesülő Európában sem történt meg a demokráciákban fundamentális alapelvek, az állampolgári egyenlőség kiterjesztése a nyelvhasználatra. Ennek dacára a nyelvi sokszínűséget csak annyira tisztelik és védik, mint a kultúra egyéb értékeit, a régészeti emlékeket vagy a folklórt. **Imre Anna** magyarországi nemzetiségi iskolákban végzett felmérése szerint a tanulók nyelvi és kulturális megmaradása, annak esélyei tekintetében nagy különbségek érvényesülnek nemzetiségek szerint: a legnagyobb eséllyel a horvát, román és szerb gyerekek őrizhetik meg anyanyelvüket, míg erre a szlovákoknak van a legkisebb esélyük. **Szoták Szilvia** a burgenlandi magyarok nyelvi helyzetével illusztrálja a veszélyeztetett nyelv mibenlétét. Sajnálattal állapítja meg, hogy miközben az Ausztriában működő oktatási rendszer lényegileg alkalmatlan a magyar nyelv megmentésére, ezenközben a burgenlandi magyarok sem fogalmazták meg céljaikat és elvárásaikat. E kettős szorításban valóban a kihalás veszélye fenyegeti a magyar nyelvet.

A nyelvi tematikus blokk tanulmányain kívül különös figyelmet érdemel **Péntek János** romániai-magyar felsőoktatást elemző dolgozata, amely kritikusan és önkritikusan mindenekelőtt egy modern jövőkép megfogalmazását igényli a magyar nemzeti közösségtől. A 17. századba vezet vissza **Tóth István György** érdekes tanulmánya, amely szerint a moldvai csángómagyar közösség misszionáriusai között kevés magyar akadt, többségük olasz, bosnyák, lengyel pap, kiknek ellenreformációs gondolatvilágától teljesen idegennek bizonyult a nemzeti kérdés. Végezetül **Doncsev Toso** a magyarországi kisebbségi törvény alkalmasságát és hatásának tanulságait elemzi a jogforrás tízéves korára tekintettel. Úgy látja, hogy a törvény alapjaiban betöltötte hivatását, ám figyelmeztet, néhány kérdésben módosításra szorul a jogszabály. Ilyen elsősorban a kisebbségi választások rendszere és az önkormányzatiság szabályozása.

Végül örömmel nyugtázzuk, hogy értő és részletes reflexiót közölhetünk **Kovács Attila Zoltán** előző számban megjelent vitaindító tanulmányára. **Tóth Judit** írásáról van szó, amelynek konklúziója, hogy az EU csak áttételesen képes befolyásolni a tagországok kisebbségvédelmi rendszerét, a lényegi szabályok megfogalmazása és érvényesülésük figyelemmel kísérése továbbra is az állam feladata.

Budapest, 2004. április

Cholnoky Győző